

มหาวิทยาลัยทักษิณ	
รับ..... 1414	วันที่..... 21 มี.ค. 2560
ส่ง.....	เวลา..... 14.22 น.

ที่ ศธ ๐๕๙๒(๑)๑.๑๖/ ๖๒๕๙

ถึง มหาวิทยาลัยทักษิณ

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชการ มหาวิทยาลัยทักษิณ

รับ..... ๐1๕2

ส่ง..... เวลา.....

พร้อมหนังสือฉบับนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาขอส่งสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๒๖ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ พร้อมแบบตรวจสอบการเผยแพร่
กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ มาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักนิติการ

กลุ่มพัฒนากฎหมาย

โทร. ๐ ๒๖๑๐ ๕๔๓๐

โทรสาร ๐ ๒๓๕๔ ๕๖๐๙

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๒๖

สำนักงานรัฐมนตรี
เลขที่ 403
วันที่ 20 มี.ค. 2560
เวลา 10.40

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม.
วันที่ 20 มี.ค. 2560
เวลา 11.09 น.

๑๗ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
รับที่ 421
วันที่ 1 ก.พ. 2560
เวลา 15.05

ร.ว.ค.ช.
เลขที่ 453
วันที่ 23 มี.ค. 2560

ด้วยรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้เสนอเรื่อง แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ไปเพื่อดำเนินการ ซึ่งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ ว่า

- เห็นชอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ตามมติคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเสนอ
- ให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายจัดส่งแบบตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ให้สำนักงานกิจการยุติธรรม เมื่อกฎหมายนั้น ๆ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ ในกำกับดูแลทราบและถือปฏิบัติต่อไป

- ☐ ทราบ
☐ เห็นชอบ
☒ มอบ ก.ม. ก.ค.ค.

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนู ชวัญเดช)

ผู้อำนวยการสำนักกัมนิศึกษาฯ

- 2 ก.พ. 2560

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๘๐๐๐ ต่อ ๓๒๕ (ศทอ) ๔๔๔ (ชัยพล)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.soc.go.th (ชื่อโดเมน)

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัธาส)
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รักษาการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ.น.น.น.น.
วิทย์ น.น.น.
ก.ก.ก.ก.

พิจารณาขององค์กรนิติบุคคล
เพื่อองค์กรในกำกับ

มอบหมายเสนอ

(หม่อมหลวงปรีดา ดิศกุล)

(นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์)

ส.ร.ค.ช.
30/1/60

แบบตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. ชื่อร่าง พ.ร.บ. (โปรดระบุ)

๒. ชื่อส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ ๒ การตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมาย

๑. กรอบของกฎหมาย

- ☐ (๑) กฎหมายใหม่และแก้ไขเพิ่มเติม
☐ (๒) กฎหมายที่ประชาชนควรรู้

- ☐ (๓) กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้
☐ (๔) กฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้

๒. กลุ่มเป้าหมาย

๒.๑ ผู้ใช้กฎหมาย

- ☐ (๑) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย
☐ (๒) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย
☐ (๓) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย

๒.๒ ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย

- ☐ (๑) ประชาชนผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสูง
☐ (๒) ประชาชนผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลต่ำ
☐ (๓) เด็กและเยาวชน
☐ (๔) ครู/ผู้ปกครอง
☐ (๕) นักสื่อสารมวลชน

๓. สื่อ/ช่องทางการสื่อสาร

๓.๑ สื่อกระแสหลัก

- ☐ (๑) วิทยุ (โปรดระบุ)
☐ (๒) โทรทัศน์ (โปรดระบุ)
☐ (๓) สื่อสิ่งพิมพ์ (โปรดระบุ)
☐ (๔) อื่นๆ (โปรดระบุ)

๓.๒ สื่อออนไลน์

- ☐ (๑) Website (โปรดระบุ)
☐ (๒) Facebook (โปรดระบุ)
☐ (๓) E-mail (โปรดระบุ)
☐ (๔) Twitter (โปรดระบุ)
☐ (๕) อื่นๆ (โปรดระบุ)

๓.๓ โครงการ/ กิจกรรม (โปรดระบุ)

๑.
 ๒.
 ๓.

๓.๔ โฆษกประจำกระทรวง/หน่วยงาน

- ☐ (๑) แกลงและเผยแพร่ข้อมูลต่อสื่อมวลชนและประชาชน (โปรดระบุ)
☐ (๒) อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๔. การเผยแพร่/รูปแบบวิธีการ

- ☐ (๑) การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ /คู่มือ (เจ้าหน้าที่และประชาชน)
☐ (๒) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น
☐ (๓) การจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมาย
☐ (๔) อื่นๆ (โปรดระบุ)

การตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ

คำอธิบาย

๑. กรอบของกฎหมาย

(๑) กรอบที่ ๑ กฎหมายใหม่และแก้ไขเพิ่มเติม หมายถึง กฎหมายใหม่ที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่และที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม หรือกฎหมายที่เพิ่งมีการประกาศใช้ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะส่งผลกระทบทั้งในทางที่ดีหรือในทางที่จะเป็นการจำกัดสิทธิต่อประชาชนในวงกว้างและประชาชนควรรู้

(๒) กรอบที่ ๒ กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สิทธิหน้าที่และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนควรรู้

(๓) กรอบที่ ๓ กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้ หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่หรือการประพฤติปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชน เพื่อให้อยู่ในกรอบของเด็กและเยาวชนที่ดี รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๔) กรอบที่ ๔ กฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้ หมายถึง กฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องสื่อมวลชนทุกสาขา

๒. กลุ่มเป้าหมาย

เพื่อให้สามารถกำหนดช่องทางและวิธีการเผยแพร่ที่เหมาะสมได้ ซึ่งในการดำเนินการตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างความรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐนั้น มีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย และ ๒) กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย

๒.๑ กลุ่มผู้ใช้กฎหมาย ประกอบด้วย

- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย (หน่วยงานเจ้าของเรื่อง) หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่ผู้รับผิดชอบการดำเนินการร่างกฎหมายฉบับนี้ ในหน่วยงานเจ้าของเรื่อง

- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ พนักงานอัยการ ซึ่งมีหน้าที่ใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงเจ้าพนักงานอื่นๆ ที่ต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่

- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้อาจมิได้เป็นผู้เสนอกฎหมาย แต่มีความเกี่ยวเนื่องและสามารถมีบทบาทร่วมหรือสามารถดำเนินการเพื่อการเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้กฎหมายได้

๒.๒ กลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะต้องมีการเผยแพร่และสร้างการรับรู้ทางกฎหมาย ประกอบด้วย

- ประชาชนผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสูง หมายถึง ประชาชนผู้ที่สามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้โดยง่าย ประชาชนกลุ่มนี้ มีความสามารถที่จะสืบค้นข้อมูลทางกฎหมายเพิ่มเติมได้เองหากมีความสนใจ

- ประชาชนผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลต่ำ หมายถึง ประชาชนระดับชาวบ้านที่อาจได้รับความรู้จากสื่อกระแสหลัก แต่ยังไม่สามารถสืบค้นข้อมูลทางกฎหมายด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนกลุ่มนี้จึงต้องใช้ช่องทางที่แตกต่างกัน เช่น การกระจายเสียงตามหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมในชุมชน เป็นต้น

- เด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่นอกจากการให้ความรู้ทั่วไปแล้ว จะต้องมีการเน้นหนักที่การเสริมสร้างจิตสำนึก ส่งเสริมการเคารพกฎหมายและรักความยุติธรรม ต้องมีวิธีการเฉพาะที่เข้าใจง่าย สนุกสนาน และสอดแทรกหรือปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะการเผยแพร่ที่มุ่งเน้นเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

• **ครู/ผู้ปกครอง**

ครู หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่หรือมีอาชีพการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเทียบเท่า รวมถึงการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดาและหรือมารดา และหรือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลหรือบุคคลซึ่งศาลตั้งให้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง

• **นักสื่อสารมวลชน** หมายถึง บุคลากรภายในองค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าวสารต่างๆ

๓. สื่อ/ช่องทางการสื่อสาร

ตัวกลางที่ช่วยในการนำส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ประกอบด้วยสื่อ/ช่องทางต่างๆที่เหมาะสมตามแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

(๑) สื่อกระแสหลัก หมายถึง สื่อที่ใช้เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารแก่ประชาชน และเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

(๒) สื่อออนไลน์ หมายถึง สื่อที่เป็นทางเลือก สื่อเสริมหรือสื่อใหม่ที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ได้ตอบกับผู้รับสารได้ในทันที และสามารถจัดเก็บสารสนเทศไว้ได้โดยง่าย

(๓) โครงการหรือกิจกรรม หมายถึง การดำเนินการในรูปแบบโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดำเนินการเผยแพร่ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย

(๔) โฆษกประจำกระทรวงหรือหน่วยงาน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารของกระทรวงหรือหน่วยงานนั้นๆ แก่สื่อมวลชน

๔. การเผยแพร่/รูปแบบวิธีการ

การส่งผ่านข้อมูลหรือสารสนเทศให้แก่แต่ละกลุ่มเป้าหมาย ทราบความหมายของกฎหมาย โดยอาศัยวิธีการในรูปแบบต่างๆ

• การเผยแพร่ผ่านสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

• การจัดทำสื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ เช่น Website, E-mail , Facebook , Twitter, Line เป็นต้น

• การจัดโครงการหรือกิจกรรม เช่น การให้ความรู้ผ่านผู้นำเครือข่ายในชุมชนต่างๆ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน เครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง หรือศูนย์ดำรงธรรม การให้ความรู้ทางกฎหมายในโรงเรียน การสร้างเครือข่ายกับสถาบันและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) การจัดหน่วยเคลื่อนที่ในชุมชน การจัดให้มีที่ปรึกษาทางกฎหมาย การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์หรือคู่มือการปฏิบัติงาน การจัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมาย เป็นต้น

• โฆษกประจำกระทรวงหรือหน่วยงาน เช่น การประชาสัมพันธ์เนื้อหาของกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายใหม่ของกระทรวงหรือหน่วยงาน เป็นต้น

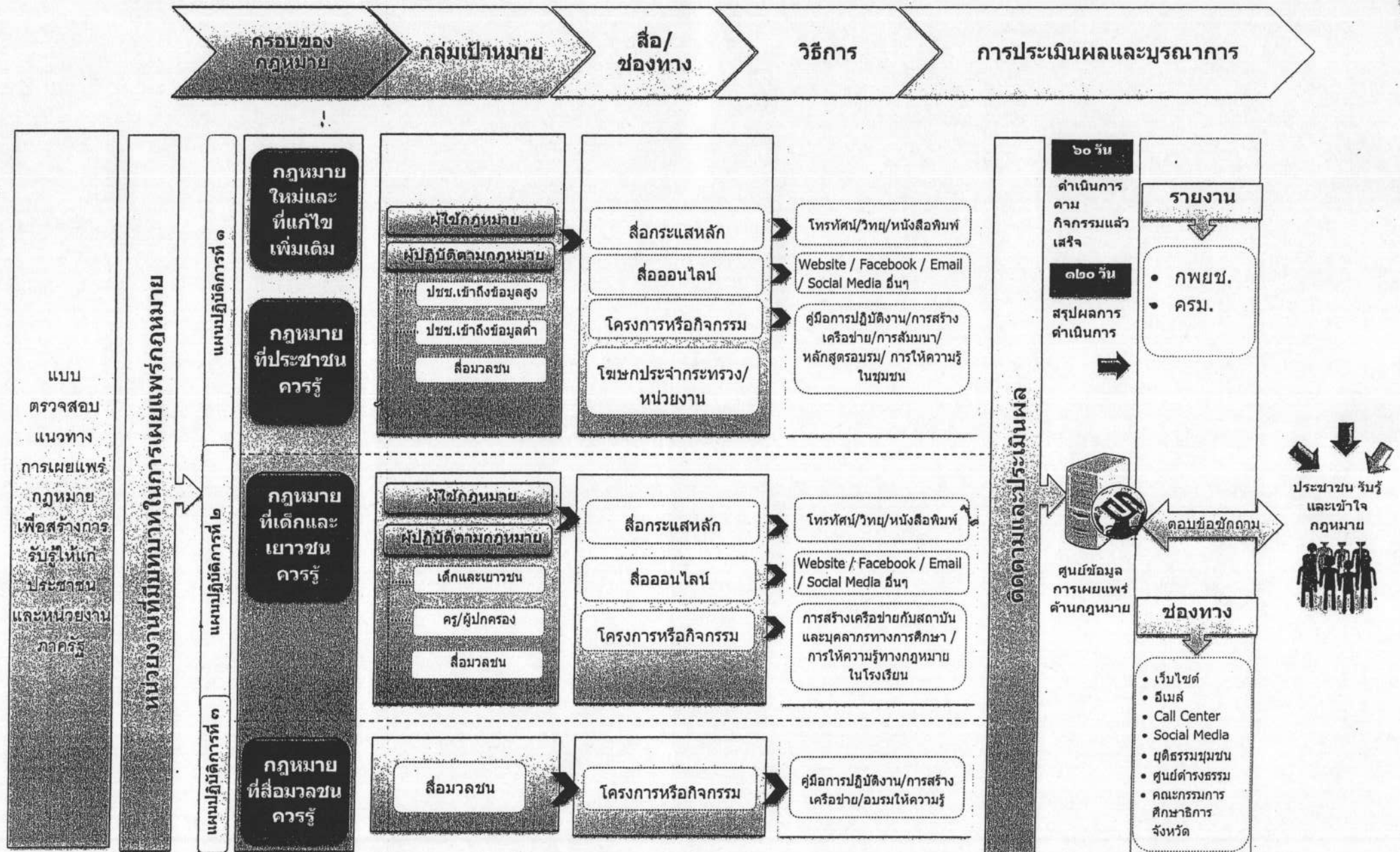
๕. ระยะเวลาดำเนินการและการติดตามประเมินผล

หน่วยงานที่เป็นผู้เสนอหรือปรับปรุงกฎหมาย ต้องดำเนินการตามกิจกรรมให้แล้วเสร็จ ภายใน ๖๐ วัน นับจากวันที่เริ่มดำเนินการ และต้องรวบรวมและสรุปผลการดำเนินการเผยแพร่กฎหมาย และรายงานผลการดำเนินการในภาพรวม ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งจัดส่งผลผลิต เช่น โปสเตอร์ วีดิทัศน์ คู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น มายังศูนย์ข้อมูลการเผยแพร่ด้านกฎหมาย ภายใน ๑๒๐ วัน นับจากวันที่เริ่มดำเนินการ

แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ

ก่อนออกกฎหมาย

หลังออกกฎหมาย

แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

๑. ความเป็นมา

สืบเนื่องจากปัญหา “ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม” คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘ เห็นชอบกับนโยบายเร่งด่วน ตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ได้แก่ นโยบายเร่งด่วนที่ ๑ การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน โดยให้มีการพัฒนารูปแบบ วิธีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยมอบหมายให้เป็นภารกิจของคณะกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย

๒. สภาพปัญหา

คณะกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย ได้มีการดำเนินการเพื่อศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการที่ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ด้วยการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการจากการศึกษาวิจัย การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์ปัญหา และการสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชน สามารถสรุปสาเหตุของปัญหาได้ ดังนี้

๒.๑ ในประเทศไทย มีกฎหมายเป็นจำนวนมาก ทั้งกฎหมายที่มีอยู่เดิม กฎหมายที่มีการปรับปรุงแก้ไข และกฎหมายใหม่ ประชาชนไม่สามารถแยกแยะเพื่อศึกษาให้เกิดการรับรู้ ไม่ทราบแหล่งเพื่อการศึกษาค้นคว้า นอกจากนี้ ภาษาในตัวบทกฎหมายเป็นภาษาที่ยากแก่การตีความและสร้างความเข้าใจ

๒.๒ หน่วยงานที่ออกกฎหมาย หรือเป็นผู้ถือกฎหมาย มิได้ดำเนินการเพื่อเผยแพร่กฎหมายสู่ประชาชน หรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งกฎหมายที่มีการเผยแพร่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงแบบให้ง่ายและเป็นที่ยึดจำของประชาชน

๒.๓ หน่วยงานที่มีการเผยแพร่สร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย ดำเนินการด้วยวิธีการ หรือช่องทางที่เห็นว่าเหมาะสม โดยไม่มีระเบียบแบบแผนและวิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท รวมทั้งไม่มีการประเมินผลว่าสามารถสร้างการรับรู้ได้เพียงใด

๒.๔ หน่วยงานภาคสื่อมวลชนมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนได้มากกว่าหน่วยงานภาครัฐ แต่พบว่า สื่อมวลชนเองยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และยังไม่มีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติให้แก่สื่อมวลชน

๒.๕ ประชาชนไม่สนใจที่จะรับรู้กฎหมาย จะสนใจเฉพาะเมื่อตนถูกผลกระทบ ประชาชนบางกลุ่มสามารถขอความช่วยเหลือหาความรู้หรือหาที่ปรึกษาได้เอง ในขณะที่ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถทำได้

๒.๖ ไม่มีการบูรณาการด้านการเผยแพร่กฎหมายระหว่างหน่วยงานต่างๆ

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ

๓.๒ เพื่อให้ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐรับรู้กฎหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๓.๓ เพื่อให้การทำงานด้านการเผยแพร่กฎหมายมีการบูรณาการจากทุกหน่วยงาน และมีศูนย์ข้อมูลการเผยแพร่ด้านกฎหมาย

๔. หน่วยงานที่มีบทบาทในการเผยแพร่กฎหมาย

การเผยแพร่กฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้น นอกจากเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของกฎหมาย หรือเป็นผู้เสนอกฎหมาย ยังมีความเกี่ยวเนื่องกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายและมีบทบาทร่วมหรือสามารถดำเนินการเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้กฎหมายได้ ดังนั้น หน่วยงานที่มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมายประกอบไปด้วย ๕ หน่วยงาน ได้แก่

(๑) หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย (หน่วยงานเจ้าของเรื่อง) หมายถึง หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในการดำเนินการเสนอหรือกร่างกฎหมายและผู้ปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ในหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย

(๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่

(๓) หน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย หมายถึง หน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้อาจมิได้เป็นผู้เสนอกฎหมาย แต่สามารถมีบทบาทร่วมหรือสามารถดำเนินการเพื่อการเผยแพร่หรือสร้างการรับรู้กฎหมายได้ เช่น สำนักงานกิจการยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ

(๔) หน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนการใช้กฎหมาย หมายถึง หน่วยงานที่สนับสนุนการใช้กฎหมาย โดยจะเป็นหน่วยงานที่ใช้กฎหมายในการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น องค์กรภาคเอกชน องค์กรอิสระ (NGO) กลุ่มกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ฯลฯ

(๕) สื่อสารมวลชน หมายถึง องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าวสารต่างๆ เช่น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าว วิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักข่าว วิทยุและโทรทัศน์ไทย ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านร่วมกันส่งข่าวสารในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์กรสื่อสารมวลชน นับเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่จะต้องได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ก่อนที่จะดำเนินการเผยแพร่ออกสู่ประชาชนต่อไป

๕. กรอบของกฎหมาย

กรอบของกฎหมายที่มีความสำคัญที่จะต้องมีการเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้ ประกอบด้วย

กรอบที่ ๑ กฎหมายใหม่และแก้ไขเพิ่มเติม หมายถึง กฎหมายใหม่ที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่และที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม หรือกฎหมายที่เพิ่งมีการประกาศใช้ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะส่งผลกระทบทั้งในทางที่ดีหรือในทางที่จะเป็นการจำกัดสิทธิต่อประชาชนในวงกว้างและประชาชนควรรู้ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๙ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้น

โดยสามารถแบ่งช่วงเวลาในการเผยแพร่กฎหมาย ออกเป็น ๒ ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ ๑ ร่างกฎหมายผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือวุฒิสภา ในวาระที่ ๑ หากหน่วยงานเจ้าของเรื่องพิจารณาเห็นว่ากฎหมายใหม่บางฉบับ จะกระทบสิทธิหรือจำกัดสิทธิของประชาชน อาจพิจารณาดำเนินการเผยแพร่ให้แก่ประชาชนได้ทันที

ช่วงที่ ๒ หากกฎหมายฉบับนั้นๆ ไม่กระทบสิทธิหรือจำกัดสิทธิของประชาชนให้ดำเนินการเผยแพร่ได้หลังจากมีการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้วไม่เกิน ๖๐ วัน และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลัง

กรอบที่ ๒ กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สิทธิหน้าที่และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนควรรู้ เช่น พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕, พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้น

กรอบที่ ๓ กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้ หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่หรือการประพฤติปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชน เพื่อให้อยู่ในกรอบของเด็กและเยาวชนที่ดี รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ในกรณีที่เกิดและเยาวชนกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒, พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

กรอบที่ ๔ กฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้ หมายถึง กฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องสื่อมวลชนทุกสาขา จะต้อง มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อการเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยคุณภาพ และมีคุณธรรม ซึ่งกฎหมายจะต้องใช้กำกับ ดูแล ส่งเสริมการทำงานของสื่อมวลชน ทั้งในด้านความเรียบร้อยในการดำเนินงานและคุ้มครองการทำหน้าที่และ สิทธิเสรีภาพของสื่อ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา (การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และการหมิ่นประมาท) พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและ วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และชุดกฎหมาย เศรษฐกิจดิจิทัล

๖. กลุ่มเป้าหมาย

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนนั้น เพื่อให้สามารถกำหนดช่องทางและวิธีการเผยแพร่ที่เหมาะสมได้ ซึ่งในการดำเนินตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐนั้น มีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้กฎหมาย และกลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย

๖.๑ กลุ่มผู้ใช้กฎหมาย ประกอบด้วย

- **เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย (หน่วยงานเจ้าของเรื่อง)** หมายถึง เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่ผู้รับผิดชอบการดำเนินการร่างกฎหมายฉบับนี้ ในหน่วยงานเจ้าของเรื่อง

- **เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย** หมายถึง พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ พนักงานอัยการ ซึ่งมีหน้าที่ใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา รวมถึงเจ้าพนักงานอื่นๆ ที่ต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เจ้าพนักงาน สรรพากรใช้ประมวลกฎหมายรัษฎากรในการเก็บภาษีอากรต่างๆ เจ้าพนักงานศุลกากรใช้กฎหมายศุลกากรจัดเก็บ ภาษีสินค้าส่งเข้าและส่งออกป้อนกราชอาณาจักร เป็นต้น

- **เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย** หมายถึง หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้อาจมิได้เป็นผู้เสนอกฎหมาย แต่มีความเกี่ยวเนื่อง และสามารถมีบทบาทร่วมหรือสามารถดำเนินการเพื่อการเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้กฎหมายได้

๖.๒ กลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะต้องมีการเผยแพร่และสร้างการรับรู้ ทางกฎหมาย ซึ่งได้มีการระบุปัญหาไว้ในเบื้องต้นว่า “ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม” และให้มีการพัฒนารูปแบบ วิธีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

- **ประชาชนผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสูง** หมายถึง ประชาชนผู้ที่สามารถ เข้าถึงสื่อต่างๆ ได้โดยง่าย เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ Social Media และสื่อออนไลน์ (Internet) ประชาชน กลุ่มนี้ มีความสามารถสืบค้นข้อมูลทางกฎหมายเพิ่มเติมได้เองหากมีความสนใจ

- **ประชาชนผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลต่ำ** หมายถึง ประชาชนระดับชาวบ้าน ที่อาจได้รับความรู้จากสื่อกระแสหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แต่ยังไม่สามารถสืบค้นข้อมูลทางกฎหมาย ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนกลุ่มนี้จึงต้องใช้ช่องทาง ที่แตกต่างกัน เช่น การกระจายเสียงตามหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมในชุมชน เป็นต้น

- **เด็กและเยาวชน** เป็นกลุ่มเป้าหมายที่นอกจากการให้ความรู้ทั่วไปแล้ว จะต้องมีการ เน้นหนักที่การเสริมสร้างจิตสำนึก ส่งเสริมการเคารพกฎหมายและรักความยุติธรรม เพื่อที่จะเติบโตไปเป็นพลเมือง ที่มีคุณค่าในสังคมสืบต่อไป ซึ่งในการเผยแพร่ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายนี้ต้องมีวิธีการเฉพาะที่เข้าใจง่าย สนุกสนาน และสอดแทรกหรือปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะ การเผยแพร่ที่มุ่งเน้นเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

- **ครู/ผู้ปกครอง**

ครู หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่หรือมีอาชีพการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ ในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และที่เทียบเท่า รวมถึงการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดาและ/หรือมารดา และ/หรือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลหรือ บุคคลซึ่งศาลตั้งให้อำนาจปกครองผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอน อำนาจปกครอง

- **นักสื่อสารมวลชน** หมายถึง บุคลากรภายในองค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องโดยตรง กับข่าวสารต่างๆ เช่น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นต้น

๗. สื่อหรือช่องทาง และวิธีการ

ในการดำเนินการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ มีสื่อหรือช่องทาง และวิธีการมากมายหลายอย่างตามพื้นฐานของหลักการประชาสัมพันธ์ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ เผยแพร่กฎหมาย หน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนการใช้กฎหมาย และสื่อสารมวลชนจะต้องพิจารณา สาระสำคัญของข้อกฎหมายที่จะมีการเผยแพร่ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย แล้วจึงกำหนดสื่อหรือช่องทาง และวิธีการ ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

สื่อหรือช่องทางที่ใช้ในการสื่อสาร หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการนำส่งสารจากผู้ส่งสารไปยัง ผู้รับสาร ประกอบด้วยสื่อหรือช่องทาง ๔ ประเภท คือ

(๑) สื่อกระแสหลัก หมายถึง สื่อที่ใช้เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารแก่ประชาชน และเป็นสื่อ ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

(๒) สื่อออนไลน์ หมายถึง สื่อที่เป็นทางเลือก สื่อเสริมหรือสื่อใหม่ที่เข้าถึงได้ตลอดเวลา ได้ตอบกับ ผู้รับสารได้ในทันที และสามารถจัดเก็บสารสนเทศไว้ได้โดยง่าย

(๓) โครงการหรือกิจกรรม หมายถึง การดำเนินการในรูปแบบโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย

(๔) โฆษกประจำกระทรวงหรือหน่วยงาน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ข่าวสารของกระทรวงหรือหน่วยงานนั้นๆ แก่สื่อมวลชน

วิธีการในการสื่อสาร หมายถึง วิธีการต่างๆ ในการส่งผ่านข้อมูลหรือสารสนเทศให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ ความหมายของอีกฝ่ายหนึ่ง ได้แก่

- การเผยแพร่ผ่านสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- การเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Website, E-mail , Facebook , Twitter, Line เป็นต้น
- การจัดโครงการหรือกิจกรรม เช่น การให้ความรู้ผ่านผู้นำเครือข่ายในชุมชนต่างๆ เครือข่าย ยุติธรรมชุมชน เครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง หรือศูนย์ดำรงธรรม การให้ความรู้ทางกฎหมายในโรงเรียน การสร้าง เครือข่ายกับสถาบันและบุคลากรทางการศึกษา เช่น คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) การจัดหน่วย เคลื่อนที่ในชุมชน การจัดให้มีที่ปรึกษาทางกฎหมาย เป็นต้น

- โฆษกประจำกระทรวงหรือหน่วยงาน เช่น การประชาสัมพันธ์เนื้อหาของกฎหมาย โดยเฉพาะ กฎหมายใหม่ของกระทรวงหรือหน่วยงาน เป็นต้น

๘. การติดตามและประเมินผล

การดำเนินการตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐนั้น จะต้องมีการติดตามความก้าวหน้า เพื่อกำกับดูแลการทำงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้หน่วยงานทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ โดยแนวทางในการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

- กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินการเผยแพร่กฎหมายฯ เพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการและเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงผลการดำเนินการต่อไป
- ติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายฯ อย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรม โดยต้องดำเนินการตามกิจกรรมให้แล้วเสร็จ ภายใน ๖๐ วัน นับจากวันที่เริ่มดำเนินการ
- ตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายฯ หากมีการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการเผยแพร่กฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
- รวบรวมและสรุปผลการดำเนินการเผยแพร่กฎหมาย และรายงานผลการดำเนินการในภาพรวม ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งจัดส่งผลผลิต เช่น โปสเตอร์ วีดิทัศน์ คู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น มายังศูนย์ข้อมูลการเผยแพร่ด้านกฎหมาย ภายใน ๑๒๐ วัน นับจากวันที่เริ่มดำเนินการ

สำหรับการติดตามและประเมินผล หน่วยงานที่ดำเนินการจะต้องพิจารณากำหนดตัวชี้วัดที่สามารถบอกได้ว่าการเผยแพร่กฎหมายประสบความสำเร็จจริงหรือไม่ ซึ่งอาจประเมินได้จากการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน (Reach) การตระหนักรู้ (Awareness) ความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย (Knowledge) ทศนคติ (Attitude) และการแก้ปัญหาเมื่อได้รับผลกระทบทางกฎหมาย (Solve Solution)

๙. ระยะเวลาในการดำเนินการ (Phasing)

สามารถแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการ ออกเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ ๑ ให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการเผยแพร่กฎหมายของกระทรวงตนเอง หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เช่น กฎหมายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ เป็นผู้รักษาการณ เป็นต้น
- ระยะที่ ๒ ให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการเผยแพร่กฎหมายอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานเห็นสมควรว่าควรมีการดำเนินการเผยแพร่ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน

๑๐. การบูรณาการเพื่อการเผยแพร่กฎหมาย

การบูรณาการเพื่อการเผยแพร่กฎหมายนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย จะดำเนินการเป็นศูนย์ข้อมูลการเผยแพร่ด้านกฎหมาย ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการเผยแพร่และสร้างการรับรู้ทางกฎหมายเพื่อให้ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางรับผิดชอบกำกับดูแลและประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษา และองค์กรภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย ซึ่งเป็นการบูรณาการด้านฐานข้อมูลทางด้านกฎหมายระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

๑๑. การตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมาย ต้องดำเนินการจัดทำแบบตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอหรือปรับปรุงร่างกฎหมายก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี และเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการของร่างกฎหมายให้สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งให้สำนักงานกิจการยุติธรรมพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อประโยชน์ในการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ของแต่ละหน่วยงาน

แผนปฏิบัติการการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

แผนปฏิบัติการที่ ๑ : แผนปฏิบัติการสำหรับกฎหมายใหม่และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายที่ประชาชนควรรู้

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สื่อ/ช่องทาง	รูปแบบ/วิธีการ	ผู้รับผิดชอบดำเนินการ	หมายเหตุ
ผู้ใช้กฎหมาย - เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย - เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมาย	เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเจ้าของกฎหมาย และเจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมาย มีความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายก่อนที่จะมีการออกกฎหมายใหม่ และสามารถให้ข้อมูลและถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง	- โครงการหรือกิจกรรม - โฆษกประจำกระทรวงหรือหน่วยงาน	• จัดหลักสูตรการฝึกอบรม / สัมมนาแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย และหน่วยงานที่เป็นผู้ใช้กฎหมาย • จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือเอกสารราชการเพื่อเผยแพร่สาระสำคัญของกฎหมาย	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ช่วงเวลาการดำเนินการเผยแพร่ : ช่วงที่ ๑ ดำเนินการในช่วงที่ร่างกฎหมายผ่านความเห็นชอบสภาผู้แทนราษฎร หากหน่วยงานเจ้าของเรื่องพิจารณาเห็นว่ากฎหมายใหม่บางฉบับจะกระทบสิทธิหรือจำกัดสิทธิของประชาชน อาจพิจารณาดำเนินการได้ ช่วงที่ ๒ ดำเนินการหลังจากกฎหมายประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๖๐ วัน หน่วยงานผู้เสนอกฎหมายจะต้องดำเนินการจัดทำเอกสารเผยแพร่ (Bulletin/E-Bulletin) สาระสำคัญของกฎหมายใหม่ ซึ่งเป็นคู่มือฉบับหลักในการเผยแพร่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการเผยแพร่ได้
กลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย • ประชาชนที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสูง	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในสาระสำคัญของกฎหมายให้แก่กลุ่มเป้าหมายรับทราบ และเข้าใจในกฎหมาย เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	- สื่อกระแสหลัก - สื่อออนไลน์ - โครงการหรือกิจกรรม	- สื่อกระแสหลัก • โทรทัศน์ (รายงานพิเศษ/สอทดแทรกในเนื้อหาของการนำเสนอข่าว) • วิทยู (รายงานพิเศษ/สอทดแทรกในเนื้อหาของการนำเสนอข่าว) • หนังสือพิมพ์ (คอลัมน์พิเศษ/สอทดแทรกในเนื้อหาของการนำเสนอข่าว) - สื่อออนไลน์ • Social Media/Website - โครงการหรือกิจกรรม • กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย เช่น การจัดงาน Event การตอบปัญหากฎหมาย การรณรงค์ให้ความรู้ด้านกฎหมาย เป็นต้น	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมาย	

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สื่อ/ช่องทาง	รูปแบบ/วิธีการ	ผู้รับผิดชอบดำเนินการ	หมายเหตุ
- ประชาชนที่มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลต่ำ	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในสาระสำคัญของกฎหมายให้แก่กลุ่มเป้าหมายรับทราบ และเข้าใจในกฎหมาย เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	- สื่อกระแสหลัก - โครงการหรือกิจกรรม	- สื่อกระแสหลัก • โทรทัศน์ (รายงานพิเศษ/สอสดแทรกในเนื้อหาของการนำเสนอข่าว) • วิทยุชุมชน (รายงานพิเศษ/สอสดแทรกในเนื้อหาของการนำเสนอข่าว) • หนังสือพิมพ์ (คอลัมน์พิเศษ/สอสดแทรกในเนื้อหาของการนำเสนอข่าว) - โครงการหรือกิจกรรม • จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย ผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงาน Event การตอบปัญหากฎหมาย การรณรงค์ให้ความรู้ด้านกฎหมาย เป็นต้น • การจัดกิจกรรมให้ความรู้ผ่านผู้นำเครือข่ายในชุมชนต่างๆ เช่น เครือข่ายยุติธรรมชุมชน เครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง ฯลฯ	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - หน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย	
• สื่อมวลชน	เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนได้รับทราบรายละเอียดของกฎหมายใหม่หรือที่แก้ไขเพิ่มเติม มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมาย และนำไปปฏิบัติหรือถ่ายทอด สื่อสารต่อได้อย่างถูกต้อง	โครงการหรือกิจกรรม	- โครงการหรือกิจกรรม • การจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายในกลุ่มนักสื่อสารมวลชน • การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - หน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย - องค์กรสื่อมวลชน	

แผนปฏิบัติการที่ ๒ : แผนปฏิบัติการสำหรับกฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สื่อ/ช่องทาง	รูปแบบ/วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ/คเป็นกร	หมายเหตุ
ผู้ใช้กฎหมาย - เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ผู้เสนอกฎหมาย -เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย - เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมาย	เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเจ้าของกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมาย มีความรู้ความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ และสามารถให้ข้อมูลและถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง	- โครงการหรือกิจกรรม - โฆษกประจำกระทรวงหรือหน่วยงาน	• จัดหลักสูตรการฝึกอบรม / สัมมนา แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย และหน่วยงานที่เป็นผู้ใช้กฎหมาย • จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือเอกสารราชการเพื่อเผยแพร่สาระสำคัญของกฎหมาย • การสร้างเครือข่ายกับสถาบันและบุคลากรทางการศึกษา เช่น คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.)	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานผู้เสนอกฎหมายจะต้องดำเนินการจัดทำเอกสารเผยแพร่ (Bulletin/E-Bulletin) สาระสำคัญของกฎหมายใหม่ ซึ่งเป็นคู่มือฉบับหลักในการเผยแพร่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการเผยแพร่ได้
กลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย - เด็กและเยาวชน	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายให้แก่กลุ่มเป้าหมายรับทราบ และเข้าใจในกฎหมายเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	- สื่อกระแสหลัก - โครงการหรือกิจกรรม	- สื่อกระแสหลัก • โทรทัศน์ (สื่อบุคคล/หนังสือ) - โครงการหรือกิจกรรม • จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือเอกสารราชการเพื่อเผยแพร่สาระสำคัญของกฎหมาย • การสร้างเครือข่ายกับสถาบันและบุคลากรทางการศึกษา เช่น คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.)	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมาย	

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สื่อ/ช่องทาง	รูปแบบ/วิธีการ	ผู้รับผิดชอบดำเนินการ	หมายเหตุ
- ครู/ผู้ปกครอง	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมาย เพื่อให้ครู/ผู้ปกครองได้รับรู้ รับทราบ และเข้าใจ เพื่อนำไปถ่ายทอดและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	โครงการหรือกิจกรรม	โครงการหรือกิจกรรม • จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย ผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงาน Event การตอบปัญหากฎหมาย การรณรงค์ให้ความรู้ด้านกฎหมาย เป็นต้น • การจัดกิจกรรม/นิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - หน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย - สถานศึกษา	
- สื่อมวลชน	เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนได้รับทราบรายละเอียดของกฎหมาย มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมาย และนำไปปฏิบัติหรือถ่ายทอด สื่อสารต่อได้อย่างถูกต้อง	โครงการหรือกิจกรรม	- โครงการหรือกิจกรรม • การจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายในกลุ่มนักสื่อสารมวลชน • การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - หน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย - องค์กรสื่อมวลชน	หน่วยงานผู้เสนอกฎหมายและผู้รับผิดชอบหลัก ดำเนินการเผยแพร่ ให้กับองค์การสื่อมวลชนและกลุ่มนักสื่อสารมวลชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง สามารถนำไปใช้อ้างอิงในการเผยแพร่ได้

แผนปฏิบัติการที่ ๓ : แผนปฏิบัติการสำหรับกฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์/เนื้อหา	ช่องทาง/สื่อ	รูปแบบ/วิธีการ	ผู้รับผิดชอบดำเนินการ	หมายเหตุ
สื่อมวลชน	เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนได้รับทราบรายละเอียดของกฎหมาย มีความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมาย และนำไปปฏิบัติ ถ่ายทอด และสื่อสารได้อย่างถูกต้อง	โครงการหรือกิจกรรม	- โครงการหรือกิจกรรม • การจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายในกลุ่มนักสื่อสารมวลชน • การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	- หน่วยงานผู้เสนอกฎหมาย - หน่วยงานผู้มีบทบาทร่วมในการเผยแพร่กฎหมาย - องค์กรสื่อมวลชน	

หมายเหตุ

- หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมาย ต้องดำเนินการจัดทำแบบตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอหรือปรับปรุงร่างกฎหมายก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี และเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการของร่างกฎหมายให้สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งให้สำนักงานกิจการยุติธรรมพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อประโยชน์ในการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ของแต่ละหน่วยงาน

- หน่วยงานที่เป็นผู้เสนอหรือปรับปรุงกฎหมาย ต้องดำเนินการตามกิจกรรมให้แล้วเสร็จ ภายใน ๖๐ วัน นับจากวันที่เริ่มดำเนินการ และต้องรวบรวมและสรุปผลการดำเนินการเผยแพร่กฎหมาย และรายงานผลการดำเนินการในภาพรวม ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งจัดส่งผลผลิต เช่น โปสเตอร์ วีดิทัศน์ คู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น มายังศูนย์ข้อมูลการเผยแพร่ด้านกฎหมาย ภายใน ๑๒๐ วัน นับจากวันที่เริ่มดำเนินการ